

K divákovi sa na DVD dostane novátorský film Stanislava Barabáša *Zvony pre bosých*

V poradí už štvrtý film druhej série DVD edície Slovenský film 60. rokov, ktorú pripravili Slovenský filmový ústav (SFÚ) v spolupráci s vydavateľstvom Petit Press a s finančnou podporou Ministerstva kultúry SR, vyjde v piatok 16. októbra. Dramatický príbeh z konca 2. svetovej vojny *Zvony pre bosých*, ktorý nakrútil Stanislav Barabáš, je úvahou nad hodnotou priateľstva, zmyslom života a možnosťou zachovania ľudskosti aj v neľudských podmienkach. DVD si bude možné zakúpiť od zajtra za 3,29 EUR ako súčasť denníka SME.

V období rokov 1960 až 65 vzniklo v slovenskej kinematografii niekoľko filmov o Slovenskom národnom povstaní (SNP) a o 2. svetovej vojne. Nová generácia režisérov tohto obdobia (Solán, Uher, Barabáš, Hollý) priniesla modernejší pohľad na tieto dejinné udalosti a podporila vznikajúce tendencie odmytizaovať a prehodnotiť dovtedajší schematický výklad vojnových rokov. Oproti „kolektívnemu hrdinovi“ či anonymnej mase odbojového hnutia priniesli tieto filmy výraznú individualizáciu charakterov, rozdielnosť morálnych postojov a subjektívizáciu pohľadu na historické udalosti. Vojna – to nebola v ich pohľade iba všeobecná skúsenosť spoločnosti, ale najmä individuálna trauma či tragédia jednotlivca.

Vo filme *Zvony pre bosých* z roku 1965 sa v mrazivom horskom prostredí odohráva krutý boj o prežitie. Dvaja partizáni sa po bojovej akcii vracajú k svojej jednotke a ako zajatca so sebou vedú mladého nemeckého vojaka. Uprostred beznádejne pustých hôr sa všetci ocitnú v hraničnej existenčnej situácii. Po dlhometrážnom hranom debute z roku 1961 *Pieseň o sivom holubovi*, v ktorom Barabáš sugestívne zobrazil vojnové udalosti pohľadom detského hrdinu, aj vo filme *Zvony pre bosých* sa rovnako výrazne odklonil od tradičného ideologického zobrazenia 2. svetovej vojny. Jeho interpretácia je nová – osobnostná a individualizovaná.

Autorom námetu a scenára filmu *Zvony pre bosých* (pod názvom *Čakanie na smrť*) je podobne ako pri snímke *Pieseň o sivom holubovi* Ivan Bukovčan. Opäť ide o dôsledne „antihrdinský“ a neschematický film, založený na výraznej individualizácii dramatických charakterov a na postupnom rozvíjaní ich vzťahov v existenciálnej situácii. Nejde pritom o zobrazenie vojny prostredníctvom epického rozprávania, ale o dôsledne koncentrovanú dramatickú kompozíciu, založenú na postupnej gradácii vzťahov. Tento dramatický princíp je vhodne umocnený aj sugestívnym obrazovým stvárnením. Kameramanom filmu bol Vincent Rosinec, ktorý do dejín slovenskej kinematografie vstúpil ako prvý moderný kameraman, priekopník postupov novej vlny. O nakrúcaní filmu *Zvony pre bosých* hovorí, že „so Stanom Barabášom sme boli priateľia. V rámci prípravy na spoluprácu bolo vždy najdôležitejšie pozorne si prečítať scenár. Prvý dojem mi dal najviac. Ďalej perfektne vybrať exteriéry, ktoré symbolizujú obsah filmu. Potom mohlo prísť samotné nakrúcanie. Čo sa týka dokončovacích prác, prioritou boli laboratória. Musel som byť prísny najmä pri číslovaní, potom sa mohla prejaviť konečná kvalita filmu.“ Rosinec ako kameraman, pre ktorého sú typické veľké panorámy a pôsobivé zobrazenia slovenských hôr, pokračuje, že „vo filme sme museli brať ohľad na hory a počasie. Vyžadovalo si to veľmi precíznu prípravu. *Zvony pre bosých* sme nakrúcali vo Vrátnej doline a bývali sme v Chate pod Grúňom. Hneď vedľa chaty bol akýsi bunker alebo zemľanka. Takže keď sme mali napríklad naplánované exteriéry a pokazilo sa počasie, rýchlo sme vbehli do bunkra a nakrúcali interiéry. Vďaka tomuto postupu sme všetko stihali.“

Film *Zvony pre bosých* sa nacrúcal v ťažkých horských podmienkach prevažne v Malej Fatre od 16. januára do 15. mája 1965 a celkové náklady dosiahli 2 680 000 Kčs. Hlavné úlohy vo filme hrali slovenskí herci Ivan Rajniak a Vlado Müller, v úlohe zajatého nemeckého vojaka sa predstavil nemecký herec Axiel Dietrich a v úlohe nemeckého nadporučíka český herec Radovan Lukavský. Do hlavnej ženskej úlohy bola obsadená v tom období jedna z najpopulárnejších poľských herečiek Ewa Krzyzewska, ktorá účinkovala aj vo filme režiséra Andrzeja Wajdu *Popol a diament*. Pôvodne bola táto úloha ponúknutá herečke a speváčke Hane Hegerovej, tá ju však kvôli svojej pracovnej zaneprázdnenosti musela odmietnuť.

Film *Zvony pre bosých* bol kvôli emigrácii režiséra spolu s ostatnými Barabášovými filmami stiahnutý z distribúcie a na niekoľko rokov uložený do trezoru. Ivan Bukovčan neskôr svoj filmový scenár voľne prepracoval na divadelnú drámu *Sneh nad límbou*.

informácie sú spracované z časopisu, ktorý je súčasťou vydania DVD

ZVONY PRE BOSÝCH (1965)

Réžia: Stanislav Barabáš • Námet a scenár: Ivan Bukovčan • Kamera: Vincent Rosinec • Hudba: Zdeněk Liška • Strih: Maximilián Remeň • Zvuk: Václav Škvor • Architekt: Anton Krajčovič • Kostýmy: Irena Schanerová • Vedúci výroby: Ján Schanerová • Hrajú: Hrajú: Vlado Müller, Ivan Rajniak, Axel Dietrich, Ewa Krzyzewska (nahovorila Viera Strnisková), Radovan Lukavský (nahovoril Hugo Kaminský), Jozef Sorok (nahovoril František Gervai), Pavol Benca, Hans Brückner, Anton Drobný, Pavel Feigler, Emil Garbár, Štefan Chmel, Rudolf Kekely, Koloman Matušík, Ondrej Struhár, František Török a ďalší • Minutáž: 96 min. • Distribučná premiéra: 24. 12. 1965

DVD edícia Slovenský film 60. rokov – II nadväzuje na edíciu Slovenský film 60. rokov – I z minulého roka. Obe reflektujú obdobie, ktoré patrí v našich dejinách k najvýznamnejším. Tvoria ju základné diela slovenskej kinematografie: *Skalní v ofsajde* Jána Lacka, *Kým sa skončí táto noc* Petra Solana, *Šerif za mrežami* Dimitrija Plichtu, *Zvony pre bosých* Stanislava Barabáša, *Majster kat* Paľa Bielika, *Panna zázračnica* Štefana Uhra, *Živý bič* Martina Ťapáka, *Tri dcéry* Štefana Uhra, *Zmluva s diablom* Jozefa Zachara a *Vtáčkovia, siroty a blázni* Juraja Jakubiska. Okrem filmu záujemcovia na DVD nájdu aj bonusy, medzi nimi informácie o filme, ohlasy z tlače, profily tvorcov a fotogalériu. Titulky a menu majú DVD slovenské a anglické, ku každému filmu je ako predfilm pripojený jeden dobový *Týždeň vo filme*, päť filmov obsahuje komentár pre nevidiacich. Ako súčasť kolekcie opäť s každým DVD vychádza časopis. Ten prostredníctvom rozhovorov a profilov tvorcov, štúdií k príslušnému filmu či výňatkov z dobovej tlače ilustruje dobu vzniku filmov a skúma ich historický kontext. Súčasťou DVD edície Slovenský film 60. rokov – II je aj bonusové DVD November 1989 – Očami slovenských dokumentaristov s tromi snímkami *Letová správa 89 – 90* Ilju Ruppeldta, *Všetci spolu... (po slovensky)* Evy Štefankovičovej a *Sonda – Vlak Nežnej revolúcie* režisérovi Rudolf Ferko, Vladimír Mináč a Andrej Horák, ktoré vyjde 2. novembra pri príležitosti pripomenutia si novembrových udalostí z roku 1989. Jednotlivé DVD nosiče edície Slovenský film 60. rokov – II vychádzajú od piatka 25. septembra do 27. novembra 2009 v týždenných intervaloch a zakúpiť si ich je možné v novinových stánkoch, priamo vo vydavateľstve Petit Press, v predajni KLAPKA.SK na Grösslingovej ul. 43 a na www.petitshop.sme.sk alebo www.klapka.sk za 3,29 EUR. Filmy DVD edície Slovenský film 60. rokov – II spolu s filmami prvej série (*Jánošík I – II* Paľa Bielika, *Pieseň o sivom holubovi* Stanislava Barabáša, *Slnko v sieti* Štefana Uhra, *Boxer a smrť* Petra Solana, *Organ* Štefana Uhra, *Drak sa vracia* Eduarda Grečnera, *Deň náš každodenný* Otakara Krivánka, *Kristove roky* Juraja Jakubiska, *Slávnosť v botanickej záhrade* Ela Havettu a 322 Dušana Hanáka) ponúkajú reprezentatívny pohľad na 60. roky v slovenskej kinematografii.

Viac informácií o DVD edícii Slovenský film 60. rokov – II a jej jednotlivých tituloch nájdete na www.sfu.sk.

O týždeň vyjde DVD s filmom *Majster kat* (1966), r. Paľo Bielik / 23. 10. 2009